

Nr 47.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom; given Stockholms slott den 7 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, varom föredragande statsrådet under punkterna 1:o—4:o hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler statsrådet Mossberg uppkomna frågor angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom samt anför.

I. Fråga om ersättning i anledning av olycksfall i arbete.

1:o.

Fråga om ersättning till Harald Valentin Jönsson.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är som regel varje arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet (1 §). Med arbetare förstås i lagen envar, som mot avlöning användes till arbete

för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse som självständig företagare. Såsom arbetare anses ej den, som utför arbetet i sitt hem eller å arbetsställe, som av honom bestämmes, ej heller den, som av tillfällig anledning användes till arbete av någon som eljest ej använder arbetare (2 §). För olycksfall utgår enligt vissa regler ersättning för läkarvård m. m. ävensom, under förutsättning att olycksfallet medfört sjukdom och att denna varat mer än tre dagar, sjukpenning med belopp, som bestämmes i förhållande till den skadades arbetsförtjänst. Om olycksfall efter upphörande av därav förorsakad sjukdom medfört förlust eller nedsättning av arbetsförmågan under längre eller kortare tid, utgår under denna tid livränta med belopp, som är beroende på storleken av den skadades arbetsförtjänst och graden av nedsättningen i hans arbetsförmåga. Livränta utgår emellertid icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel (6 §).

Framställning om ersättning, utredning i ärendet samt yttranden över framställningen.

I skrivelse den 25 januari 1946 har svarvaren *Harald Valentin Jönsson*, född år 1909, hemställt om ersättning för viss i arbete åsamkad ögonskada.

I ärendet hava riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet avgivit utlåtanden.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Till riksförsäkringsanstalten inkom den 14 juni 1927 anmälan, att Jönsson, som då var lärling hos verkstadsaktiebolaget Mekano, vid mejsling av ett arbetsstycke den 10 juni samma år träffats av en mejselgrad i vänstra ögat. Mejselgraden trängde in i ögat och kunde icke uttagas. Jönsson tillerkändes sjukpenning för tiden den 11 juni—13 juli 1927 och var enligt ett sistnämnda dag utfärdat läkarintyg återställd med en synförmåga å det skadade ögat av $\frac{5}{12}$ med korrektion. Genom beslut den 6 augusti 1927 förklarade anstalten, att, då olycksfallet icke kunde anses medföra nedsättning av arbetsförmågan med minst 10 procent, livränta icke kunde tillerkännas Jönsson.

I april 1943 anmäldes till arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, att Jönsson, som då var svarvare hos svenska elektromekaniska industriaktiebolaget, under slipning av verktyg den 8 april 1943 fått en bit smärgel i vänstra ögat. Den 9 april 1943 undersöktes Jönsson av ögonläkare, som konstaterade en begynnande inflammation i regnbågshinnan och strålkroppen och remitterade Jönsson till ögonavdelningen vid Lunds lasarett, där denne intogs den 12 april 1943. Enligt ett den 14 april 1943 utfärdat läkarintyg kunde ögonsjukdomen vara föranledd av olycksfallet år 1927. Försäkringsbolaget förklarade genom beslut den 5 oktober 1943,

att ersättning för den ögonsjukdom, för vilken Jönsson intagits å Lunds lasarett, icke kunde tillerkännas honom av bolaget. Över detta beslut anförde Jönsson besvär hos försäkringsrådet, som remitterade handlingarna till riksförsäkringsanstalten, vilken allenast förklarade, att, när krav å ersättning för skada i anledning av olycksfallet den 10 juni 1927 icke framställdes inom tio år, räknat från dagen för anstaltens beslut den 6 augusti 1927, klaganden jämlikt förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription m. m. förlorat sin talan emot anstalten. Genom utslag den 12 september 1944 fastställde försäkringsrådet försäkringsbolagets beslut.

I skrivelse till riksförsäkringsanstalten den 2 februari 1945 gjorde Jönsson framställning om ersättning, under åberopande av ett av professorn Sven Larsson, Lund, den 4 februari 1944 utfärdat intyg. Larsson uttalade däri, att ögoninflammationen med till visshet gränsande sannolikhet förorsakats av olycksfallet år 1927, medan den år 1943 timade olyckshändelsen sannolikt icke varit av betydelse för densamma, att ögat hållit sig lugnt och symtomfritt åren 1927—1942 samt att Jönsson därför under dessa år icke haft anledning att söka ersättning för skadan och ej heller att påminna försäkringsinrättningen om densamma. Det skadade ögat hade den 15 januari 1944 bortopererats. Riksförsäkringsanstalten förklarade genom beslut den 9 februari 1945 under hänvisning till den ågångna preskriptionen, att Jönssons skrivelse icke föranledde någon anstaltens åtgärd.

Riksförsäkringsanstalten anför i anledning av föreliggande framställning huvudsakligen följande.

Därest rätten till ersättning icke varit preskriberad, skulle anstalten ha till Jönsson utgivit sjukpenning för de tider från och med den 12 april 1943, varunder ögonsjukdomen varat och Jönssons arbetsförmåga på grund därav varit nedsatt med minst en fjärdedel. Vidare skulle han tillerkänts livränta under sin återstående livstid efter en invaliditetsgrad av 25 procent jämte visst tillägg, motsvarande de sannolika årliga kostnaderna för det emaljöga, som han torde ha erhållit. Slutligen skulle erforderlig läkarvård ha ersatts enligt bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen.

Enligt uppgift hade Jönsson under år 1926 för 300 arbetsdagar en sammanlagd arbetsinkomst av 1 158 kronor 80 öre. Med hänsyn till att hans anställning avsett arbetsutbildning vid tiden för olycksfallet år 1927 skulle anstalten med tillämpning av i 9 § olycksfallsförsäkringslagen omförmäld skälighetsprövning ha beräknat hans årliga arbetsförtjänst till 2 100 kronor. Livräntan skulle följaktligen ha utgått med 350 kronor för år räknat, vartill kommit ovannämnda livräntetillägg.

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner riksförsäkringsanstalten skäligt, att ersättning av statsmedel beredes Jönsson enligt grunderna för olycksfallsförsäkringslagen för tiden från och med den 12 april 1943.

Försäkringsrådet ansluter sig till riksförsäkringsanstaltens uttalande, men framhåller därjämte, att Jönssons arbetsgivare, enligt vad av handlingarna framgått, vid tidpunkten för det senare olycksfallet förskottsvis utgivit er-

sättning till Jönsson med tillhoppa 290 kronor 50 öre (sjukpenning och ersättning för kostnad för sjukhusvård), vilket belopp försäkringsbolaget ersatt arbetsgivaren.

Föredraganden.

Av utredningen i ärendet framgår, att Jönsson vid verkstadsarbete den 10 juni 1927 drabbats av en ögonskada, vilken då icke ansetts medföra ned-sättning av arbetsförmågan i så hög grad att livränta kunnat medgivas honom. År 1943 erhöll Jönsson ånyo i arbete viss skada å det tidigare skadade ögat. Strax därpå uppstod inflammation i ögat, vilken föranledde att detta måste bortopereras. Samband mellan inflammationen och olycksfallet år 1943 har avvisats av läkare, som uttalat, att inflammationen med till visshet gränsande sannolikhet förorsakats av det olycksfall, som drabbat Jönsson år 1927. Jönssons förnyade ersättningsanspråk ha därför ansetts grundade direkt å sistnämnda olycksfall. Då preskriptionstiden ansetts löpa från den 6 augusti 1927, eller den sista dag, då preskriptionsavbrytande åtgärd förekommit, har ersättningsrätten år 1943 ansetts preskriberad enligt allmänna preskriptionsregler.

Riksdagen har tidigare i flera fall, och senast år 1946 (prop. nr 83, punkt 1:o, riksdagens skrivelse nr 138), efter framställning från Kungl. Maj:t, av billighetsskäl medgivit utbetalning av ersättningar till skadade personer, ehuru rätten till ersättning preskriberats. Jag tillåter mig härutinnan hänvisa till riksdagens skrivelse 1943: 77 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1943: 23. I denna proposition anförde föredragande departementschefen, bland annat, att en på olycksfallsförsäkringslagen grundad fordran enligt stadgad praxis är underkastad preskription men att skäl stundom kunna föreligga att, trots att sådan fordran blivit preskriberad, utgiva ersättning av statsmedel i anledning av olycksfallet. Vad sålunda uttalats föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

I förekommande fall torde man kunna utgå ifrån, att den skadade skulle hava direkt på grund av bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen erhållit ersättning för de senare framträdde skadeverkningarna, därest dessa uppträtt före preskriptionstidens utgång. De hava emellertid dröjt ytterligare några år, vilket medfört att preskription hunnit inträda innan ersättningsfrågan aktualiserats. Vid sådant förhållande finner jag skäligt, att Jönsson i särskild ordning erhåller den ersättning, till vilken han i anledning av de år 1943 inträdde verkningarna av det honom år 1927 övergångna olycksfallet skulle hava varit berättigad jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, därest preskription icke mellankommit. Från ersättningen torde dock böra avdragas ett belopp av 290 kronor 50 öre, motsvarande vad Jönsson i anledning av skadan sedan år 1943 uppburit i sjukpenning och för sjukhuskostnader.

Med anledning av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av det Harald Valentin Jönsson den 10 juni 1927 övergångna olycksfallet må för de skadeverkningar, vilka på grund av nämnda olycksfall inträffat år 1943, av det under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. utbetalas ersättning med belopp, som — därest preskription icke mel-lankommit — skulle hava utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

II. Frågor om ersättningar i anledning av yrkes-sjukdom (silikos).

Lagbestämmelser i ämnet.

Lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar utfärdades den 14 juni 1929 och trädde i kraft den 1 januari 1930. Enligt 1 § skall den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av vissa i paragrafen uppräknade ämnen. Genom lagändring den 12 september 1930 upptogs bland de uppräknade ämnena även stendamm, varigenom lagen erhöll tillämplighet å den genom stendamm framkallade yrkessjukdomen silikos (stendammslunga). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 1931, men jämlikt övergångsbestämmelserna skulle den icke äga tillämpning i fråga om sådan av stendamm framkallad yrkessjukdom, som yppats före nämnda dag, och ej heller beträffande dylik yrkessjukdom, som yppats senare, därest arbetaren icke efter lagens ikraftträdande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där arbetarna äro utsatta för inverkan av den art, som framkallar sjukdomen.

Såsom förutsättning för ersättningsrätt för silikos gäller vidare enligt 3 § i lagen (enligt paragrafens lydelse efter lagändring den 26 juni 1936), att arbetaren inom tio år före dagen för sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen. Enligt de bestämmelser, vilka gällde före nämnda lagändring, förutsattes för ersättning verksamhet i dylikt arbete inom ett år före yppandet. Enligt övergångsbestämmelserna i samband med 1936 års lagändring skulle 3 § i dess gamla lydelse fortfarande tillämpas, därest nämnda ettårsperiod redan utlöpt den 1 januari 1937.

Enligt 7 § yrkessjukdomsförsäkringslagen i detta lagrums ursprungliga lydelse skulle rätten till ersättning vara förfallen, därest icke inom två år

från dagen för sjukdomens yppande underrättelse lämnats arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren eller framställning om ersättning gjorts hos riks-försäkringsanstalten, försäkringsrådet eller vederbörande försäkringsbolag. Efter lagändring år 1936 må preskriptionen jämväl löpa från den senare tidpunkt, då arbetaren erhöll vetskap om sjukdomens art. Försäkringsrådet har genom praxis ansett 7 § i dess senare lydelse icke kunna tillämpas i sådana fall, där två år vid lagändringens ikraftträdande redan förflutit från dagen för sjukdomens yppande.

Av riksdagen lämnade bemyndiganden att utbetala ersättningar enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen.

Efter förslag av Kungl. Maj:t (propositionen nr 179) medgav 1937 års riksdag, att ersättning av statsmedel finge utbetalas åt fyra av silikos drabbade arbetare, å vilka lagens bestämmelser icke vore tillämpliga på grund av att sjukdomen yppats vid röntgenundersökning, som på anmodan av deras arbetsgivare företagits ett fåtal dagar före den 1 januari 1931. 1939 års riksdag beviljade i anledning av förslag i proposition nr 121 ersättning av statsmedel åt en person i anledning av silikos, som ansetts yppad vid läkarundersökning redan 1927, ehuru varken den sjuke själv eller den undersökande läkaren vid denna tidpunkt ägt kännedom om sjukdomens beskaffenhet. 1945 års riksdag har på förslag av Kungl. Maj:t (propositionen nr 173, punkterna 3 och 4) medgivit ersättningar till två av silikos drabbade arbetare. Den ene av dessa liksom även fyra andra av silikos drabbade arbetare, vilka av 1946 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (propositionen nr 83, punkterna 3—6) tillerkänts ersättning för silikos, hade efter årsskiftet 1930—1931 icke sysslat med arbete, där fara förelegat att ådraga sig sjukdomen.

Vidare har 1939 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (propositionen nr 121, punkterna 1 och 2) bemyndigat Kungl. Maj:t att av statsmedel utbetala ersättning för de fall av silikos, å vilka lagens bestämmelser icke äro tillämpliga på grund av de i det föregående nämnda övergångsbestämmelserna till de ändringar i 3 och 7 §§ yrkessjukdomsförsäkringslagen, vilka genomförts genom lagen den 26 juni 1936.

2:o.

Fråga om ersättning till Gustav Albin Wedell.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Reparatören *Gustav Albin Wedell*, som är född år 1892 och sedan år 1905 anställd hos Riddarhytte aktiebolag, arbetade under åren 1908—1929 huvudsakligen med borrhning i bolagets gruva. Härvid förekom torrborrhning, vilket

anses utgöra sådant arbete, som kan medföra silikos. Från år 1930 och fram till i januari 1944 var Wedell sysselsatt såsom reparatör under jord i gruvan. Under detta arbete nödgades han enligt uppgift tidvis vistas på platser, där borrnig pågått eller där skjutning strax dessförinnan skett. Han torde därvid ha varit i viss mån utsatt för stendamm. Han arbetar sedan den 18 januari 1944 såsom spelstyrare ovan jord.

Den 11 juli 1944 inkom till riksförsäkringsanstalten, där bolagets arbetare alltsedan ikraftträdandet av yrkessjukdomsförsäkringslagen varit försäkrade, från bolaget anmälan, att silikos konstaterats hos Wedell. Av den närmare utredning i ärendet, som anstalten i anledning härav verkställde, ävensom av ett anmälningen bifogat läkarintyg, framgår, att de första tecknen på Wedells yrkessjukdom framträtt under våren 1937 i form av bronchitsymtom samt att Wedell för dessa besvär sökte läkarvård första gången den 3 mars 1937. Den 25 april 1937 blev han tvungen att avbryta arbetet på grund av sin sjukdom, och den 29 april samma år intogs han på länslasarettet i Köping, där han samma dag röntgenfotograferades, varvid diagnosen silikos fastställdes. Den 3 maj 1937 utskrevs han från lasarettet och återgick snart till arbetet. Sedermera har han varit sjukskriven på grund av sin lungsjukdom dels under tiden 3 maj 1943—17 januari 1944, därvid han under tiden 19 juli—15 oktober 1943 vårdats å Hålahults sanatorium, dels ock under tiden 10—22 maj 1944. Enligt utlåtande den 1 augusti 1944 av medicine doktorn Gunnar Jönsson vid Sophiahemmets röntgeninstitut i Stockholm utvisade av Wedells lungor tagna röntgenfotografier den 29 april 1937 silikos i stadium I—II och den 8 juni 1944 silikos i stadium II. Därjämte företedde högerlungan förändringar, sannolikt av tuberkulös natur, vilka kvarstått oförändrade sedan år 1937 utan tecken på aktivitet. — Riksförsäkringsanstalten fann, att det arbete, i vilket Wedell sysselsatts till och med år 1929, varit av sådan art, att fara förelegat att genom detsamma ådraga sig silikos, men att så icke varit fallet med det arbete, i vilket han varit verksam efter nämnda år. Anstalten fastställde vidare tiden för sjukdomens yppande till den 3 mars 1937 eller den dag, då Wedell första gången sökt läkarvård i anledning av silikossymtomen. Genom beslut den 4 oktober 1944 fann anstalten, att, enär yrkessjukdomsförsäkringslagen icke vore tillämplig i fråga om av stendamm framkallad yrkessjukdom, därest arbetaren icke efter ingången av år 1931 varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreläge för sjukdomen, ersättning icke kunde utgå till Wedell jämlikt sagda lag.

Försäkringsrådet, där Wedell anförde besvär, fann genom utslag den 2 maj 1945 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Föreliggande framställning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 oktober 1945 har Wedell hemställt om ersättning enligt i yrkessjukdomsförsäkringslagen stadgade grunder.

Ytterligare utredning i ärendet och yttranden över framställningen.

Genom riks försäkringsanstaltens försorg har Wedell den 23 november 1945 undersökts å S:t Görans sjukhus i Stockholm av docenten Torsten Bruce, som i utlåtande den 2 december 1945 yttrat i huvudsak följande.

Wedell lider av silikos stadium II jämte äldre, av allt att döma inaktiva tuberkulösa förändringar i höger lunga. Sjukdomskomplexet får i sin helhet uppfattas som yrkessjukdom i lagens mening. Lungsjukdomen inverkar åtminstone för närvarande icke på något mera framträdande sätt inkräktande på Wedells arbetsförmåga. Vid arbetsbelastning framkommer dock en till synes säkert patologiskt stegrad andfåddhet. Det förefaller skäligen att uppskatta den av lungsjukdomen orsakade nedsättningen av arbetsförmågan till 15 procent. För tiden maj 1943—januari 1944 måste sjukpenning anses fullt befogad. Livränta bör således utgivas från den dag, då Wedell efter denna period återgick i arbete.

Yttranden i ärendet hava avgivits av riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten understryker till en början, att Wedells yrkessjukdom yppats den 3 mars 1937 samt att Wedell icke sedan år 1929 varit sysselsatt i »farligt arbete». Med hänsyn till 1936 års övergångsbestämmelser till 3 § yrkessjukdomslagen i detta lagrums nuvarande lydelse kunde Wedell således icke erhålla ersättning för sin yrkessjukdom direkt på grund av nämnda lag, oavsett de skäl, vilka redovisats i anstaltens avslagsbeslut den 4 oktober 1944. — Emellertid hade anstalten företagit utredning i fråga om den ersättning, som skolat utgå till Wedell, därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å honom. Anstalten anför härom i huvudsak följande.

Före arbetsavbrottet i maj 1943 åtnjöt Wedell såsom reparatör under jord en dagsförtjänst av omkring 13 kronor. Sedan han i januari 1944 återgått i arbete har han såsom spelstyrare ovan jord haft en dagsförtjänst av omkring 10 kronor 30 öre.

Därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å Wedells fall skulle Wedell varit berättigad till — förutom ersättning för kostnader för erforderlig läkarvård m. m. — *dels* sjukpenning för sjukdomsperioderna 25 april—17 maj 1937, 3 maj 1943—17 januari 1944 samt 10—22 maj 1944, vilken sjukpenning skolat utgå med 5 kronor 50 öre för dag, dock med avdrag å sjukpenningen för de tider Wedell varit intagen å sjukvårdsanstalt, *dels* ock livränta med ett årligt belopp av 287 kronor 50 öre att tillsvidare utgå för tiden den 18 januari 1944—17 januari 1949, dock med undantag för tidsperioden den 10—22 maj 1944 samt för dagarna den 22—24 november 1945, vilka åtgått för den av docenten Bruce företagna undersökningen och resor i anledning därav och för vilka sjukpenning redan utgivits med belopp överstigande beloppet av å samma tidsperiod belöpande livränta. Vid livräntans bestämmande skulle sjukdomen ha uppskattats under nämnda tid medföra en genomsnittlig nedsättning av arbetsförmågan med 15 procent och Wedells arbetsförtjänst under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande, jämlikt 9 § olycksfallsförsäkringslagen ha beräknats till 2 875

kronor. Frågan om ersättning åt Wedell för tiden efter den 17 januari 1949 skulle ha prövats med hänsyn till hans dåvarande arbetsförmåga och av sjukdomen orsakade tillstånd.

I fråga om Wedells familjeförhållanden och ekonomiska ställning fortsätter riks försäkringsanstalten.

Wedell är gift och har tre barn, av vilka två ha bildat egen familj, medan det tredje, en 18-årig son, som innehar anställning som verkstadsarbetare, bor hos föräldrarna. Hustrun, som är fullt frisk, har ej förvärvsarbete utan ägnar sig åt hemmets skötsel. Makarna bruka ett torp om ett hektar åker och ha där två kor. De äga ej fast egendom eller annan förmögenhet och ha inga skulder. Wedell har för tidsperioderna den 28 april—17 maj 1937, den 7 maj 1943—17 januari 1944 och den 10—22 maj 1944 uppburit understöd från Riddarhyttans erkända sjukkasse i form av sjukpenning uppgående till 3 kronor för dag. Vidare har sjukkassan ersatt vårdkostnaden å Hålahults sanatorium så när som på 32 kronor, vilka erlagts av Wedell själv. Under sjukdomsperioderna har Wedell icke uppburit avlöning eller understöd från arbetsgivaren.

Riks försäkringsanstalten finner sig med hänsyn till de föreliggande omständigheterna kunna tillstyrka, att i anledning av Wedells yrkessjukdom åtgärder vidtagas för tillerkännande av ersättning av statsmedel jämlikt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen. Ersättning synes dock, enligt anstaltens förmenande, icke böra utgå för tiden före den 3 maj 1943. Slutligen föreslår anstalten, att från den ersättning, som kan komma att tillerkännas Wedell, avdrag skall göras med belopp motsvarande vad denne uppburit eller kan komma att uppbära från erkänd sjukkasse i anledning av yrkessjukdomen.

Försäkringsrådet har inhämtat yttrande från sin medicinskt sakkunnige, docenten Alf Westergren, vilken uttalat, att han icke hade någon väsentlig invändning att göra gentemot riks försäkringsanstaltens förslag i ärendet. — Försäkringsrådet instämmer i det av riks försäkringsanstalten avgivna utlåtandet.

Utredningen i förevarande ärende ger vid handen, att Wedell under åren 1908—1929 men icke senare än sistnämnda år varit sysselsatt i sådant arbete, där fara för silikos anses föreligga. Förekomsten av sjukdomen i fråga påvisades först efter röntgenundersökning av Wedells lungor den 29 april 1937. Dagen för sjukdomens yppande har ansetts böra fastställas till den 3 mars 1937 eller den dag, då Wedell första gången sökte läkare i anledning av silikossymtomen. Riks försäkringsanstalten har icke kunnat utbetala ersättning i vanlig ordning jämlikt yrkessjukdomsförsäkringslagen, enär Wedell ansetts icke hava efter ingången av år 1931 varit sysselsatt i verksamhet, där han löpt fara att ådraga sig sjukdomen.

I likhet med riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet anser jag, att ersättning av statsmedel likväl bör beredas Wedell såsom om nämnda lag

Föredraganden.

varit tillämplig. En påtaglig förändring i ofördelaktig riktning av Wedells arbetsinkomst inträffade först i och med att han den 3 maj 1943 nödgades att på grund av silikosen söka läkare. Han intogs i samband därmed på sjukhus och blev vid återkomsten till arbetet placerad i en mindre inkomstbringande sysselsättning. Det synes rimligt att — såsom remissmyndigheterna föreslagit — låta ersättningen till Wedell utgå från och med nämnda dag. Av remissmyndigheterna ifrågasatt minskning av ersättningsbeloppet med hänsyn till vad som tillerkänts eller kan komma att tillerkännas Wedell från erkänd sjuk-kassa, synes böra äga rum. I berörda avseende bör Wedell givetvis icke komma i ett bättre läge än om yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å honom.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den yrkessjukdom, som Gustav Albin Wedell ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden från och med den 3 maj 1943 utbetalas ersättning med belopp, som skulle ha utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet.

3:o.

Fråga om ersättning till Karl Fredrik Gerhard Juhlin.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Förre gruvarbetaren *Karl Fredrik Gerhard Juhlin*, som är född år 1882, var under åren 1896—1940 anställd hos Riddarhytte aktiebolag. Han arbetade under åren 1906—1930 huvudsakligen såsom borrhare i bolagets gruva. Härvid förekom torrborrning, vilket anses utgöra sådant arbete, som kan medföra silikos. Efter sistnämnda år och fram till år 1939 var han sysselsatt såsom gruvbyggare samt därefter och under återstoden av anställningstiden såsom malmskrädare.

Den 20 oktober 1945 inkom till riksförsäkringsanstalten, där aktiebolagets arbetare alltsedan ikraftträdandet av yrkessjukdomsförsäkringslagen varit försäkrade, från bolaget anmälan, att silikos konstaterats hos Juhlin. Av den närmare utredning i ärendet, som anstalten i anledning härav verkställde, ävensom av ett anmälningens bifogat läkarintyg framgick, att de första tecknen på Juhlins lungsjukdom visat sig år 1938 i form av andfådd-

het. Samma år ådrog sig Juhlin en skada i vänster knä. I mars 1939 ställdes diagnosen vänstersidig knätuberkulos och Juhlin vårdades för denna sjukdom dels under våren 1939 å Västerås lasarett och dels under tiden 2 januari 1941—21 april 1943 å kustsanatoriet Apelviken, där knäledsresektion utfördes. Knäet är sedan operationen stelt men har i övrigt icke medfört några besvär efter ingången av juli månad 1943. Den 27 juni 1945 sökte Juhlin för första gången läkare för sina lungbesvär. Lungfotografier togos den 2 juli och den 5 oktober 1945. I ett av medicine doktorn Gunnar Jönsson vid Sophiahemmets röntgeninstitut i Stockholm avgivet utlåtande över de röntgenfotografier, som tagits i juli 1945, uttalades, att bilden icke vore karakteristisk för silikos och att någon säker diagnos därom icke kunde fastställas enbart med ledning av röntgenfyndet. Därest silikos dock föreläge — vilket icke kunde uteslutas — hade den, enligt Jönssons mening, icke överskridit stadium II. Enligt vederbörande undersökningsläkare utvisade röntgenbilderna av den 5 oktober 1945 ingen förändring i förhållande till dem, som tagits den 2 juli samma år. Med hänsyn till Juhlins tidigare verksamhet såsom gruvarbetare ansågs diagnosen silikos i stadium III säkerställd. Av det bolagets anmälan bifogade läkarintyget framgick att Juhlin varit helt arbetsoförmögen sedan den 25 november 1940. Arbetsförmågan hade dock enligt vederbörande läkares uppfattning till en början föranletts av knäledstuberkulosen men från omkring den 1 juli 1943 av silikos. — Beträffande Juhlins arbetsförhållanden under den tid, då han arbetat som gruvbyggare, upplyste bolaget, att han under denna tid icke sysselsatts med borrnig i större utsträckning än som erfordrades för själva gruvbyggnadsarbetet och sålunda endast i ringa omfattning. Den borrnig, som i förekommande fall skett, hade utförts såsom torrbornig. Inom riksförsäkringsanstalten ansågs emellertid, att den borrnig, som sålunda förekommit, icke utgjort arbete, i vilket fara förelegat för silikos, samt att Juhlin sålunda icke sysslat med arbete av dylik art efter ingången av år 1931. Genom beslut den 21 december 1945 fann anstalten därför, att, enär yrkessjukdomsförsäkringslagen icke vore tillämplig i fråga om av stendamm framkallad yrkessjukdom, därest arbetaren icke efter ingången av år 1931 varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara för sjukdomen föreläge, ersättning icke kunde utgå till Juhlin enligt nämnda lag.

Juhlin anförde besvär hos försäkringsrådet, som inhämtade utlåtande av sin medicinskt sakkunnige, docenten Alf Westergren. Denne uttalade den 29 januari 1946, att fallet med hänsyn till expositionsförhållandena kunde accepteras såsom silikos, högst stadium II, samt underströk vidare, att det borrningsarbete, i vilket Juhlin varit sysselsatt såsom gruvbyggare, icke kunde betraktas såsom verksamhet, där fara förelegat för silikos. Graden av arbetsförmågans nedsättning vore enligt Westergren oklar. — Försäkringsrådet fann genom utslag den 11 februari 1946 ej skal göra ändring i överklagade beslutet.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av riksförsäkringsanstalten med yttrande den 9 juli 1946 överlämnad skrivelse, har Juhlin hemställt om ersättning enligt i yrkessjukdomsförsäkringslagen stadgade grunder.

Ytterligare utredning i ärendet och yttranden över framställningen.

Genom riksförsäkringsanstaltens försorg har Juhlin under tiden 1—3 april 1946 varit intagen å S:t Görans sjukhus i Stockholm, där han undersökts av docenten Torsten Bruce, vilken i utlåtande den 8 april 1946 anført i huvudsak följande.

Juhlin, som är 63 år gammal och korpulent, rör sig till följd av knäskadan synnerligen ovigt, vilket utan tvekan i väsentlig grad förklarar hans höggradigt nedsatta arbetsförmåga. Lungförändringarna kunna beräknas ha varit av ungefär samma utseende, när Juhlin avbröt arbetet till följd av ledsjukdomen, som nu är fallet. Vid den förstnämnda tidpunkten synes emellertid lungsjukdomen icke ha utgjort något mera framträdande hinder för Juhlin att utföra förvärvsarbete. Lungförändringarna ha med hänsyn till yrkeshistoria och utseende uppfattats som silikos. Deras utbredning motsvara närmast stadium II. Å andra sidan kan ej helt uteslutas, att förtätningarna till någon del kunna vara orsakade av tuberkulos. Lungsjukdomen får i och för sig anses utgöra en invalidiserande sjukdom. Nedsättningen i arbetsförmågan är dock svår att uppskatta, enär Juhlin på grund av knäskadan icke är i stånd att röra sig så snabbt, att någon mera framträdande andfåddhet uppstår. Den av yrkessjukdomen orsakade nedsättningen i arbetsförmågan synes skäligen kunna uppskattas till 30—40 procent.

Den 7 juni 1946 meddelade Bruce riksförsäkringsanstalten, att tagna prov utvisat förekomsten av tuberkulos hos Juhlin. Någon aktivitet hos denna sjukdom hade emellertid icke kunnat konstateras. Komplikationen med tuberkulos gjorde dock, enligt Bruces uppfattning, att man måste fästa större vikt vid lungsjukdomen och särskilt vid arbetsförmågan, än som framgått av det föregående intyget. Invaliditeten borde därför uppskattas till 75 procent. Med hänsyn till tuberkulosen borde livränta icke fastställas för alltför lång tid utan borde förnyad undersökning och bedömning av sjukdomstillståndet utföras redan efter ett år.

Yttrande i ärendet har avgivits — förutom av riksförsäkringsanstalten — av försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten anför i huvudsak följande.

Juhlins yrkessjukdom har ansetts yppad den 27 juni 1945 eller den dag, då Juhlin första gången sökt läkare för sina lungbesvär. Med hänsyn härtill skulle, även om övergångsbestämmelserna av år 1930 icke lagt hinder i vägen för tillerkännande av ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, ersättning ändock icke kunnat utgivas på grund av bestämmelsen i lagens 3 §, att ersättning i anledning av yrkessjukdom, som framkallats

genom inverkan av stendamm, icke skall utgå med mindre arbetaren inom tio år före dagen för sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen.

Vid prövning av frågan om den ersättning, som i anledning av Juhlins yrkessjukdom skolat — under förutsättning att yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig — utgivas, har riksförsäkringsanstalten funnit Juhlin berättigad till — förutom ersättning för kostnader för erforderlig läkarvård m. m. — livränta med ett årligt belopp av 225 kronor, att tillsvidare utgå under tiden den 28 juni 1945—27 juni 1947, dock med avdrag för dagarna den 1—3 april 1946, under vilka Juhlin undersökts å S:t Görans sjukhus och för vilka sjukpenning redan tillerkänts Juhlin med belopp överstigande beloppet av å samma tidsperiod belöpande livränta. Vid livräntans bestämmande skulle lungsjukdomen anses under nämnda tid medföra nedsättning av arbetsförmågan med 75 procent. Juhlins arbetsförtjänst under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande, skulle — vid det förhållandet att Juhlin sedan den 25 november 1940 icke haft något förvärvsarbete — av anstalten ha beräknats till det i olycksfallsförsäkringslagen 9 § 4 stycket angivna minimibeloppet, 450 kronor.

I fråga om Juhlins familjeförhållanden och ekonomiska ställning fortsätter riksförsäkringsanstalten.

Juhlin är gift och har tre vuxna barn, av vilka två bildat egen familj. Enligt uppgift kan icke något av barnen i nämnvärd utsträckning bidra till föräldrarnas försörjning. Makarna ha inga tillgångar och ej heller några skulder. Hustrun utför städningsarbete åt Ridrarhytte aktiebolag, av vilket arbete hon under år 1945 haft en inkomst av 689 kronor. Makarna ha sedan år 1942 åtnjutit understöd av fattigvårdssamhället, dels i form av kontanter och dels i form av fri hyra, ved, medicin m. m. Värdet av sålunda åtnjutna förmåner har uppgått till mellan 700 och 1 000 kronor för år. Mannen Juhlin har vidare uppburit folkpension från och med den 1 april 1942. Han har den 23 september 1942 på grund av varaktig oförmåga till arbete till följd av knäledssjukdomen tillerkänts folkpension med 352 kronor 80 öre för år räknat, varav 102 kronor 40 öre utgöra grundpension och 250 kronor 40 öre tilläggspension. Härtill komma dyrtidstillägg och provisorisk förstärkning. Under året 1 juli 1945—30 juni 1946 ha pensionsförmåner enligt uppgift utgått med sammanlagt 590 kronor 40 öre. Understöd från sjukkassa skall Juhlin icke ha åtnjutit sedan flera år tillbaka.

Riksförsäkringsanstalten finner sig med hänsyn till föreliggande omständigheter kunna tillstyrka, att i anledning av Juhlins yrkessjukdom åtgärder vidtagas för tillerkännande av ersättning av statsmedel jämlikt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen. Anstalten föreslår, att, därest ersättning beviljas, denna skall utgå från och med den 28 juni 1945, eller dagen efter den dag, då silikosen kan anses yppad.

Försäkringsrådet har i ärendet inhämtat förnyat yttrande från docenten Westergren, som anslutit sig till vad riksförsäkringsanstalten anfört rörande den av yrkessjukdomen härrörande invaliditetsgraden. — Försäkringsrådet instämmer i det av anstalten avgivna utlåtandet.

Här torde jämväl få framhållas, att vederbörlig anmälan rörande den av Juhlin ådragna knäledsskadan den 30 september 1938 inkommit till riksförsäkringsanstalten, vilken efter samråd med sin överläkare, professor Abraham Troell, genom beslut den 31 maj 1946 förklarar knäledstuberkulosen icke vara förorsakad av det Juhlin år 1938 övergångna olycksfallet, varför ersättning icke kunde tillerkännas honom i anledning av tuberkulosen. Över detta beslut hava besvär icke anförts. Jämväl docenten Westergren har uttalat, att det låge närmast till hands att avvisa samband mellan tuberkulosen och olycksfallet.

Föredraganden.

Av vad i det föregående anförts framgår, att Juhlin under åren 1906—1930 varit sysselsatt i verksamhet, där fara för silikos förelegat. Under åren därefter och fram till år 1940, då han slutade sin anställning, har han icke varit sysselsatt i dylikt arbete. Sjukdom av nu angiven art har ansetts yppad hos Juhlin den 27 juni 1945. Han har emellertid icke kunnat erhålla ersättning i vanlig ordning jämlikt yrkessjukdomsförsäkringslagen, enär han icke efter ingången av år 1931 varit sysselsatt i farlig verksamhet.

I likhet med riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet finner jag, att ersättning av statsmedel likväl bör beredas Juhlin såsom om nämnda lag varit tillämplig. Ersättningen bör utgå från och med den 28 juni 1945, eller dagen efter den dag, då sjukdomen ansetts yppad. Därest Juhlin erhållit eller kommer att erhålla ersättning från erkänd sjukkasse i anledning av sin yrkessjukdom torde ett belopp motsvarande nämnda ersättning, i likhet med vad jag under föregående punkt för där berörda fall föreslagit, böra avdragas å vad som tillerkännes honom genom statsmakternas medverkan.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den yrkessjukdom, som Karl Fredrik Gerhard Juhlin ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden från och med den 28 juni 1945 utbetalas ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet.

4:o

Fråga om ersättning till Karl Uno Vedberg

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Förre bruksarbetaren *Karl Uno Vedberg*, som är född år 1898, var anställd hos Fagersta bruks aktiebolag under åren 1920—1945. Han var under åren 1920—1933 sysselsatt i martinverk såsom hjälpsmältare och skänkförare samt deltog omkring 6 veckor per år under de sista fem eller tio åren av denna tid vid rivning och murning av ugnar, infodrade med silikategel, vilket arbete anses kunna medföra silikos. Från år 1933 och till anställningstidens slut arbetade han såsom byggnadssnickare. Sedan den 17 april 1945 är han helt arbetsoförmögen på grund av silikos.

Den 30 augusti 1945 inkom till arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, där aktiebolagets arbetare alltsedan ikraftträdandet av yrkessjukdomsförsäkringslagen varit försäkrade, från aktiebolaget anmälan, att silikos konstaterats hos Vedberg. Av den närmare utredning i ärendet, som försäkringsbolaget i anledning härav verkställde, ävensom av ett anmälningen bifogat läkarintyg framgick, att de första tecknen på Vedbergs lungsjukdom framträtt under år 1933 i form av hosta och andfåddhet, samt att Vedberg på grund härav varit sjukskriven viss del av detta år. Den 2 november 1933 röntgenfotograferades Vedbergs lungor för första gången. Sjukdomen uppfattades emellertid såsom gammal, inaktiv tuberkulos, senare ansåg man sig kunna ställa diagnosen astma. Diagnosen silikos sattes först den 3 augusti 1945. Medicine doktorn Gunnar Jönsson vid Sophiahemmets röntgeninstitut i Stockholm har granskat ett flertal röntgenfotografier, vilka under åren 1933—1935, 1944 och 1945 tagits av Vedbergs lungor, och har i utlåtande den 21 november 1945 uttalat, att nämnda bilder visade silikos, som från stadium II den 2 november 1933 utvecklats till stadium III vid de senaste undersökningstillfällena. Enligt Jönssons mening kunde silikosen anses yppad den 2 november 1933. — Genom beslut den 10 december 1945 förklarade försäkringsbolaget, att sjukdomen stendammslunga ansetts yppad hos Vedberg den 2 november 1933 och att, då anspråk på ersättning icke framställtts förrän under år 1945, d. v. s. mer än tio år efter det sjukdomen yppats, rätt till ersättning på grund av sjukdomen vore förlorad jämlikt förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription m. m. Vidare förklarade försäkringsbolaget, att, även om Vedbergs rätt till ersättning icke varit förlorad på grund av preskriptionsförordningen, han i förevarande fall likväl ej varit berättigad till ersättning, enär underrättelse om sjukdomsfallet jämlikt bestämmelserna i 7 § yrkessjukdomsförsäkringslagen icke lämnats inom två år från dagen för sjukdomens yppande.

Försäkringsrådet, där Vedberg anförde besvär, fann genom utslag den 26 mars 1946 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av riksförsäkringsanstalten med yttrande den 22 juni 1946 överlämnad skrivelse har Vedberg hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att bereda honom samma ekonomiska förmåner, som de, vilka skulle hava utgått, därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å hans sjukdomsfall.

Ytterligare utredning i ärendet och yttranden över framställningen.

Genom riksförsäkringsanstaltens försorg har Vedberg under tiden 20—21 maj 1946 varit intagen å S:t Görans sjukhus i Stockholm, där han undersökts av docenten Torsten Bruce, vilken i utlåtande den 23 maj 1946 yttrat i huvudsak följande.

Hösten 1933 var Vedberg under någon tid intagen på sjukhus. Han har under de följande åren haft synnerligen lätt att ådraga sig förkylnings-sjukdomar och har till följd härav anmärkningsvärt många sjukdagar. Andfåddheten har så småningom ökat, alldeles speciellt under de senaste 2—3 åren. — Vedberg lider av silikos stadium III med allmän skrumpning i lungorna. Något annat sjukdomstillstånd, som kan förklara hans andningssvårigheter, har ej kunnat påvisas. Redan vid helt obetydlig påfrestning inställer sig synnerligen svårartad andnöd. Andfåddheten är så höggradig, att den ensam utgör full förklaring till Vedbergs oförmåga att utföra kroppsarbete. Den av yrkessjukdomen orsakade nedsättningen av arbetsförmågan måste därför taxeras till 100 procent. Någon förbättring är ej att vänta, varför livränta kan fixeras för den skadades återstående levnad.

Yttranden i ärendet hava avgivits — förutom av riksförsäkringsanstalten — av försäkringsrådet och statskontoret.

Riksförsäkringsanstalten anför till en början, att enligt verkställd utredning den år 1933 verkställda förflyttningen av Vedberg till arbete såsom byggnadssnickare icke medfört någon förändring beträffande hans avlöningsförhållanden samt att Vedbergs årliga inkomst under åren 1940—1944 uppgått till något över 4 000 kronor.

Beträffande Vedbergs familjeförhållanden och ekonomiska omständigheter anför anstalten följande.

Vedberg är gift och har ett barn, en gift dotter. Hustrun, född år 1896, sköter hemmet och har för städningsarbete utom hemmet en inkomst av 50 kronor i månaden. Det har uppgivits, att hennes hälsotillstånd icke är tillfredsställande och att hon för framtiden knappast torde orka med annat arbete än skötseln av mannen och hemmet. Dottern har enligt uppgift ej möjlighet att bidra till föräldrarnas uppehälle. Makarna ha inga andra tillgångar än bohaget och inga andra skulder än för ungefär ett års hyra och avgifter för belysning. Vedberg har sedan arbetsavbrottet den 17 april 1945 icke haft någon inkomst av arbete eller understöd från arbetsgivaren. Han har från och med nämnda dag uppburit understöd ur en svenska metallindustriarbetareförbundets avdelning 132 tillhörig fond till förmån

för långvarigt sjuka med 322 kronor 75 öre, vilket belopp han är skyldig återbära, därest han skulle tillerkännas livränta eller annat understöd. Vidare har han uppburit sjukpenning från Fagersta erkända sjukkasse bland annat för tiden 17 april 1945—14 juni 1946 med 2 kronor för dag. Han har aldrig åtnjutit fattigvård. Ansökan om folkpension åt honom har icke inkommit till pensionsstyrelsen.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter finner riksförsäkringsanstalten billighetsskäl tala för att Vedberg i anledning av sin yrkessjukdom beredes ersättning av statsmedel. Ersättning synes anstalten dock icke böra utgå för tid före den 17 april 1945, vilken dag Vedberg på grund av sjukdomen avbröt arbetet.

I fråga om storleken av en eventuell ersättning anför anstalten följande.

För tiden från och med den 17 april 1945 skulle anstalten, därest Vedberg varit försäkrad i densamma och hinder ej mött enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, ha tillerkänt Vedberg livränta med 1 700 kronor för år att utgå under hans återstående livstid. Härvid skulle sjukdomen ansetts medföra förlust av arbetsförmågan från och med nämnda dag och arbetsförtjänsten under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande den 2 november 1933, jämlikt 9 § olycksfallsförsäkringslagen beräknats till 2 550 kronor. Å livräntan skulle ha utgått dyrtidstillägg med 20 procent under åren 1945 och 1946. Därest ersättning tillerkännes Vedberg, torde böra föreskrivas, att från denna skall avdragas ett belopp motsvarande vad Vedberg uppburit eller kan komma att uppbära från erkänd sjukkasse i anledning av yrkessjukdomen, enär han eljest skulle komma i ett bättre läge än om yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig å honom.

Riksförsäkringsanstalten har vidare framhållit den avsevärda skillnaden mellan Vedbergs arbetsinkomst vid tiden för sjukdomens yppande och vid tiden för arbetsavbrottet — hans kontanta årsinkomst utgjorde åren 1930—1935 kronor 1 866: 51, åren 1936—1942 kronor 3 766: 93 samt åren 1943—1944 kronor 4 180: 24, vartill kommo vissa naturaförmåner till ett värde av omkring 300 kronor för år. Anstalten hänvisar i detta sammanhang till propositionen 1944: 224 punkten 2:o samt riksdagens skrivelse 1944: 265.

Försäkringsrådet har inhämtat utlåtande i ärendet från sin medicinskt sakkunnige, docenten Alf Westergren, som icke haft något att erinra mot att en eventuell livränta beräknas efter 100-procentig invaliditet. I anledning av vad riksförsäkringsanstalten anfört angående ett eventuellt hänsynstagande till skillnaden i arbetsinkomst vid tiden för sjukdomens yppande och vid tiden för arbetsavbrottet, har försäkringsrådet anfört, att förevarande fall i så måtto skiljer sig från det i propositionen 1944: 224 punkten 2:o avsedda fallet, att Vedbergs yrkessjukdom, i motsats till vad fallet var i det åberopade ersättningsärendet, yppats efter tillkomsten av yrkessjukdomsförsäkringslagen. I övrigt har försäkringsrådet instämt i riksförsäkringsanstaltens utlåtande.

Statskontoret vill med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter

ej göra erinran mot att Vedberg beredes ersättning av statsmedel med det belopp, som skulle hava utgått, därest yrkessjukdomsförsäkringslagen varit tillämplig.

Föredraganden.

Handlingarna i ärendet utvisa, att Vedberg under åren 1920—1933 varit sysselsatt i arbete, där fara förelegat för sjukdomens ådragande. Efter sistnämnda år har han icke arbetat i dylik verksamhet. Under år 1933 uppträdde de första tecknen på lungsjukdom hos Vedberg och hans lungor röntgenundersöktes i samband härmed. Vid granskning av röntgenfotografierna uppfattades emellertid sjukdomen icke såsom silikos och även under senare år tagna röntgenfotografier misstolkades. Först den 3 augusti 1945 fastställdes, att Vedberg ådragit sig silikos. Då i samband härmed de år 1933 tagna röntgenfotografierna åter gjordes till föremål för granskning, fann man att redan dessa utvisade silikos. Sjukdomen har ansetts yppad den dag, då nämnda fotografier tagits eller den 2 november 1933. Vederbörande försäkringsbolag har icke velat utgiva ersättning till Vedberg enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, enär ersättningsrätten preskriberats enligt allmänna preskriptionsregler. Bolaget har därjämte framhållit, att Vedberg försuttit i nämnda lag föreskriven anmälningstermin.

Såsom jag i det föregående under punkten 1:o framhållit, har ersättning av statsmedel tidigare ansetts böra utgivas i vissa fall, där ersättningsrätten preskriberats enligt den allmänna tioårsregeln. Jag torde i detta avseende få hänvisa till vad jag anfört under nämnda punkt.

I likhet med riksförsäkringsanstalten och remissmyndigheterna anser jag billighetsskäl tala för att Vedberg erhåller ersättning av statsmedel för den yrkessjukdom, han ådragit sig. Då sjukdomen icke medfört någon nedättning av hans arbetsinkomst innan han den 17 april 1945 slutade sin arbetsanställning, synes ersättningen böra utgå först från och med sistnämnda dag.

Vad därefter beträffar storleken av den arbetsinkomst, som bör läggas till grund för ersättningens beräkning, synes mig starka billighetsskäl tala för att i förevarande fall anknyta till Vedbergs arbetsinkomst under ett år, räknat tillbaka från den dag, då Vedberg nödgades definitivt avbryta arbetet eller den 17 april 1945. Vid dylikt förhållande torde arbetsinkomsten med hänsyn till vad som därom upplysts i ärendet kunna beräknas till vid denna tidpunkt enligt 9 § olycksfallsförsäkringslagen gällande maximibelopp, 3 900 kronor.

Från ersättningsbeloppet bör avdragas ett belopp, motsvarande vad Vedberg uppburit eller kan komma att uppbära från erkänd sjukkasse i anledning av yrkessjukdomen.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att i anledning av den yrkessjukdom, som Karl Uno Vedberg ådragit sig, må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. för tiden från och med den 17 april 1945 utbetalas ersättning med belopp, som skulle hava utgått, därest lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar varit tillämplig å sjukdomsfallet och Vedbergs årliga arbetsförtjänst därvid beräknats till 3 900 kronor.

Med bifall till vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1:o—4:o, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Sigurdson.
